

РОЛЬ МОВЛЕННЕВОЇ СИТУАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ІНШОМОВНИХ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ

Гарбера Світлана Геннадіївна
асистент кафедри англійської філології

Спілкування людей в реальному житті відбувається завдяки виникненню потреб в реалізації певного комунікативного наміру, досягнення або не досягнення якого визначає результат мовленнєвого спілкування. У ході спілкування комуніканти виступають як носії певних соціальних стосунків, що виникають в тій чи іншій сфері діяльності і реалізуються в конкретних мовленнєвих ситуаціях. Формування комунікативної компетенції можливе за умови моделювання у навчальному процесі типових ситуацій реального спілкування, які викликають в різних сферах життя і стосуються різних тем. Обговорення будь-якої теми потребує розвинених умінь мовлення. Мовленнєва дія неможлива поза ситуацією спілкування. З методичної точки зору особливе значення має здатність ситуації конкретизувати мовленнєву дію та предметно-змістовий план мовлення, зумовлювати вибір мовленнєвих засобів.

Комунікативний підхід до навчання іноземної мови якнайповніше відображає специфіку її вивчення у вищих та загальноосвітніх навчальних закладах. Згідно із загальноєвропейськими Рекомендаціями Ради Європи відтепер метою є не просто вивчення будь-якої мови, а вільне спілкування нею, тобто формування в індивіда іншомовної комунікативної компетенції. Комунікативна компетенція є основою комунікативного підходу до вивчення іноземних мов. Оскільки оволодіння мовленнєвою сферою іноземної мови відбувається завдяки комунікації, то виникає потреба у розгляді й аналізі засад комунікативного методу.

Комунікативний метод є багатоаспектним. Зазвичай цей метод визначається як система функціонального взаємообумовлених принципів, які об'єднані єдиною ідеєю, спрямованою на навчання будь-якому виду мовленнєвої діяльності:

- 1) Принцип мовленнєво-розумової діяльності
- 2) Принцип індивідуалізації при керівній ролі його особистісного аспекту
- 3) Принцип функціональності
- 4) Принцип ситуативності
- 5) Принцип новизни

Отже, ситуативність визначаємо як один із принципів комунікативного методу. Цей принцип входить в основу методики комунікативного підходу як ефективного засобу формування іншомовного мовлення студентів. Вважається, що наближення до потреб комунікації можливе лише при врахуванні системи мовленнєвих засобів і відповідної організації матеріалу за допомогою ситуацій

і мовленнєвих завдань. Відтак, потреба у спілкуванні виникає за умови створення певної мовленнєвої ситуації.

Як відомо, існує чотири складники мовленнєвої ситуації: *суб'єкт (тобто предмет розмови), ставлення суб'єкта до предмета розмови та умови мовленнєвого акту*. Іншими словами можна виокремити такі її складники: того хто говорить, про що говорить, з якою метою, кому, за яких обставин, який передбачається результат спілкування.

Використання ситуацій наближує перехід до практичного використання іноземної мови у повсякденному житті студентів, показує їм можливість функціонування мови як засобу спілкування.

Ситуація на занятті – це надзвичайно цінний метод навчання іноземної мови, оскільки стимулює процеси мислення й спонукає до творчості, допомагає розвивати та застосовувати на практиці мовленнєві вміння, формує мотивацію до навчання.

Проблема мовленнєвої ситуації є основою в організації сучасного процесу навчання іноземної мови. Треба зазначити, що будь-яке мовлення є ситуативним, тому треба говорити й про мовленнєві ситуації в процесі читання та аудіювання, що сприяло б підвищенню рівня комунікативності у вивченні цих видів мовленнєвої діяльності. Розвиток комунікативності можливий тільки через вирішення реальних завдань на занятті.

У навчальному процесі використовується як природні, так і спеціально створені (штучні) мовленнєві ситуації. При цьому слід зауважити, що в структурному відношенні вони, по суті, однакові.

Суттєва відмінність полягає в тому, яка мотивація закладена в їх основу – реальна або умовна. Якщо вдається створити наближено природну мовленнєву ситуацію на занятті, то це означає, що вдається створити передумови для формування особистісного ставлення студента до предмета. Отже, з одного боку, необхідно враховувати інтереси самих студентів, а з іншого – вибір предмета має бути адекватним. Ці чинники вважаються мають переважати у створенні наближеної природної мовленнєвої ситуації.

Комунікативна спрямованість навчання – передумова успіху в практичному оволодінні іноземною мовою, при цьому триває пошук нових активних способів і форм навчальної діяльності, а саме: як організувати навчальний процес, щоб студенти були здатні використовувати іноземну мову як під час спілкування в реальних життєвих ситуаціях, так і для набуття знань, щоб вони були здатні орієнтуватися в соціокультурних аспектах країни, мова якої вивчається.

Практика багатьох науковців показала, що розвиток комунікативних здібностей можливий саме через вирішення реальних завдань на занятті і цьому значною мірою сприяє атмосфера колективного спілкування, організованого на основі мовленнєвих ситуацій. Ситуації стимулюють студентів до комунікативно-вмотивованого виконання мовленнєвих дій, а спілкування в таких ситуаціях дає змогу засвоїти свідомо іншомовний матеріал, відбувається зростання комунікативної активності. Таке спілкування – емоційно забарвлене, цікаве і створює передумови успіху як у навчанні, так і в повсякденному житті.